

Використана література:

1. Педагогічна діагностика та моніторинг якості освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://naurok.com.ua/pedagogichna-diagnostika-ta-monitoring-yakosti-osviti-251229.html>.
2. Методична робота [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : http://seredyntsi-zosh.km.sch.in.ua/metodichna_robota/planuvannya_metodichnoi_roboti/.
3. Професійні спільноти педагогічних працівників [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://sites.google.com/view/cprvv/>.
4. Організація підготовки педагогів ПТНЗ до роботи в умовах децентралізації управління професійним навчанням [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : http://umo.edu.ua/images/content/institutes/cipo/kaf_dergh_slug/material_diyaln/org_pidgotov_pedagog.pdf.
5. Методичний супровід розвитку молодих педагогів [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://vseosvita.ua/library/metodicnij-suprovid-profesijnogo-rozvitku-molodih-pedagogiv-v-umovah-zakladu-doskilnoi-osviti-500663.html>.
6. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/na-sajt-broshura-doshkilliya.pdf>.
7. Виступ Ірини Шумік [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=cuRxml6f5Ng>.

УДК 37.091.21:004.77

Овчарук О. В.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій
Інституту цифровізації освіти НАПН України
м. Київ, Україна*

ЦИФРОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ ТА УЧНІВ: ПІДТРИМКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Сучасне цифрове освітнє середовище закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) потребує використання новітніх технологій та освітніх ресурсів, якими повинні володіти керівники закладу освіти, вчителі та учні. Успішність освітнього процесу залежить від технічного рівня оснащення, яке мають його учасники, а також підключення до стабільного швидкісного Інтернету, наявності в учасників відповідних засобів та цифрових пристроїв. Питання розбудови, використання та розвитку цифрового, інформаційно-освітнього, навчального середовища відображені у роботах В. Бикова, О. Вознюк, В. Гринька, С. Литвинової, О. Пасічник, І. Іванюк, М. Шишкіної, Т. Кузиміч, Н. Мігяєвої, Н. Топузова та ін. [1; 4]. Вчені зазначають, що оцінка безпеки школи – це перший крок до створення оновленого комфортного середовища. Безпечне та дружнє до дитини цифрове освітнє середовище в закладах освіти об'єктивно затребуване викликами сьогодення з огляду на протидію COVID-19 а також в умовах військової агресії РФ, внаслідок якої учасники освітнього процесу втратили повноцінні можливості навчатись очно, змушені були перейти до повної або часткової форми дистанційного навчання [2].

Особливу увагу при розбудові сучасного цифрового освітнього середовища приділяють його безпеці та комфорту для учнів та вчителів. У листопаді 2021 р. Міністерство освіти і науки України анонсувало впровадження онлайн-інструменту для моніторингу рівня безпеки і комфорту закладів освіти (<https://www.pedrada.com.ua/article/2614-bezpechne-osvtn-seredovishche-zakladu-osvti>), що має стати частиною національної системи автоматизованого інформаційного комплексу освітнього менеджменту. Інструмент було розроблено за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні [3].

Запропонований інструмент *визначає чотири ознаки безпечного освітнього середовища*: якість міжособистісних взаємин (довіра, доброзичливість, толерантність); захищеність в освітньому середовищі (відсутність насильства для всіх учасників освітнього простору, внутрішня безпека); комфортність в освітньому середовищі (позитивні емоції у процесі взаємодії дорослих і дітей); задоволеність освітнім середовищем (задоволення базових потреб школярів, допомога та підтримка) [2].

У даному напрямку науковці Інституту цифровізації НАПН України запропонували власне бачення підтримки інформаційно-цифрового навчального середовища ЗЗСО для здійснення дистанційного навчання з урахуванням викликів сьогодення. Сьогодні керівникам закладів важливо забезпечити таку підтримку з урахуванням можливостей закладу освіти (рис. 1). Підтримка інформаційно-цифрового навчального середовища ЗЗСО передбачає наявність таких складників:

- *Персонал та цільові групи* організації дистанційного навчання у ЗЗСО: учні, вчителі, керівники ЗЗСО та персонал підтримки дистанційного навчання; батьки та громадськість;
- *Планування навчального процесу*: програми, навчальні плани, освітні стандарти, інформаційно-методична підтримка;
- *Комунікація та підтримка*: засоби та канали комунікації, дистанційна взаємодія між учасниками;
- *Технологічне забезпечення*: персональні комп'ютери, програмне забезпечення, інші гаджети, що можуть підтримувати дистанційне навчання;
- *Нормативна база* функціонування середовища: технічні умови, інструкції, ін.;
- *Створення контенту*: ЕОРи та інші інформаційні джерела для забезпечення змісту уроків та заходів дистанційного навчання; інструменти пошуку, збору, аналізу, обробки, зберігання та подання інформації;
- *Реалізація та оцінка якості* дистанційного навчання: інструменти для оцінювання навчальних досягнень учнів, для самооцінювання та створення цифрових портфоліо вчителів та учнів.

Керівники ЗЗСО можуть використовувати різні способи та засоби комунікації, серед яких: розміщення завдань і рекомендацій на сайті закладу освіти; створення груп із батьками, учнями в соціальних мережах: Viber, Telegram, WhatsApp тощо; використання електронних платформ: ZOOM, Google Classroom, Skype, Google Meet та ін; проведення Skype-конференцій та нарад; листування через електронну пошту та месенджери та ін.

Важливою для шкіл є психологічна підтримка комфортності та безпеки дітей в умовах дистанційного режиму, що відбувається у інформаційно-цифровому середовищі закладу освіти. Так, наприклад, дослідник О. М. Вознюк під психологічною комфортністю та безпекою розуміє систему особистісно орієнтованих методів, прийомів і психолого-педагогічних технологій, спрямованих на досягнення стану захищеності психіки, відомостей та фізичного здоров'я учасників інформаційно-освітнього середовища від небезпечних впливів, забезпечення інформаційної безпеки для подальшої самореалізації та саморозвитку особистості [1].

Рис. 1. Блок-схема підтримки дистанційного навчання засобами інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти

Важливу роль також у забезпеченні якісного використання цифрового освітнього середовища відіграє систематичний контроль та моніторинг освітньої діяльності у цьому середовищі, що є запорукою підвищення якості освітніх послуг. Така оцінка має бути поточною, тематичною, підсумковою, відбуватись систематично, а її результати повинні бути збережені на електронних носіях для подальшого використання та покращення освітнього процесу.

Використана література:

1. Биков В. Ю., Овчарук О. В., Іванюк І. В., Пінчук О. П., & Гальперіна В. О. (2022). Сучасний стан використання цифрових засобів для організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти: результати опитування 2022. Інформаційні технології і засоби навчання, 90(4), 1–18. <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.5036>
2. Вознюк О.М. Сучасна психологічна комфортність та безпека інформаційно-освітнього середовища. *Створення інформаційно-освітнього середовища закладу освіти України* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Г. А. Коломієць, О. М. Мельник, С. М. Грицай, А. В. Вознюк (м. Київ, 15 березня 2019 р. м. Суми, НВВ КЗ СОШПО, 2019. С. 16-19.
3. Педрата. Портал освітян України. Безпечне освітнє середовище закладу освіти. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2614-bezpechne-osvtn-seredovishche-zakladu-osvti>.
4. Проектування моделі нового освітнього середовища закладу загальної середньої освіти : методичні рекомендації / автори-укладачі : Т. О. Кузьміч, Н. І. Міт'яєва. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. 35 с.